

Anita Frank Goth, Biffen, Nordkraft 18/11, 2016

Tale til lancering af bogen:

Ann-Dorte Christensen og Marit Benthe Norheim

Skibet er ladet med minder. Fortællinger om kvindeliv på tværs af grænser, Aalborg Universitetsforlag, 2016.

Levet kvindeliv fra verdens brændpunkter møder forskning og kunst

Da Nobelprisen i litteratur gik til den hviderussiske journalist Svetlana Alexievich i 2015 lød begrundelsen, at hun modtog den for et mangestemmigt værk – et monument over lidelse og mod i vores tid. For med hendes helt særlige fremgangsmåde kunne hun give mennesker og især kvinder en stemme i litteraturen – men også i historien.

Svetlana Alexievich har udtalt, at da hun skrev sine bøger og især KRIGEN HAR IKKE ET KVINDELIGT ANSIGT fra 1985, som vi også kender på dansk, da ledte hun efter en litterær metode, der nærmede sig det virkelige liv mest mulig. I et interview til The Guardian har hun udtalt, at hun hører og ser verden, som et kor af individuelle stemmer med en collage af hverdagens detaljer, og det realiserer til sammen hele hendes mentale og følelsesmæssige potentiale – så hun på en gang både kan være forfatter, journalist og sociolog.

At nævne Svetlana Alexievich og hendes bog KRIGEN HAR IKKE ET KVINDELIGT ANSIGT er ikke nogen tilfældighed her. For *Skibet er ladet med minder. Fortællinger om kvindeliv på tværs af grænser*, som jeg har haft æren af at læse allerede som manuskript tidligere på året, er stærkt inspireret af Alexievichs metode. Og ligesom *Krigen har et kvindeligt Ansigt*, så bringer bogen her også læseren helt tæt på hver eneste én af de 18 kvinder. Deres livsfortællinger er fortalt med en utrolig sprogekonomisk bevidsthed, der rammer helt ind i hjertekulen samtidig med, at de indgår i et højere bevidsthedsniveau.

Men *Skibet er ladet med minder* er ikke en kopi af Alexievich. Slet ikke.

Med Marit Benthe Norheims kunstprojekt Life-boats som ramme for bogen, altså de tre sejlede skulpturer, som symboliserer forskellige stadier i kvindelivet: Længsel – den unge på vej ud i livet; Liv – den gravide midt i livet ; Minder – den aldrende, hvor især det tredje skib og dets 19 galionsfigurer knytter sig til bogen her, ja, så producerer bogen netop ved sin særlige tilgang gennem kunst, forskning og livsfortællinger unik viden om både individuelle og kollektive erindringer, om følelsernes veje og vildveje, kvindeliv og migration midt i det globale vingesus. Det er netop det, som gør, at *Skibet er ladet med minder* er helt og aldeles fremragende.

Med bogens galionsfigurer får kvinder, der tit står navne- og ansigtsløse i en flygtningestatistik, en individuel stemme. Vi kommer helt tæt på kvindernes udfordringer, overvejelser og eksistentielle valg i oftest helt umulige situationer og får dermed et usædvanligt indblik i forholdet mellem den store og den lille historie, og hvad det giver af både udfordringer og muligheder for den enkelte og i særdeleshed for et verdenssamfund.

Bogen skaber aner-, gen- og erkendelse. Alene det at læse så mange ældre kvindestemmer er helt unikt samtidig med, at bogens tilgang demonstrerer, at individets historie er en vigtig kilde til viden om kollektive erindringer og store samfundsmæssige forandringer. Og det er endda individer med et kvindeligt kropstegn og af ældre dato, der i overvejende grad ikke har en fuld og ligelig repræsentation i kulturen, hvad enten vi taler om forskning, kunst eller kultur i almindelighed, der ofte forviser ældre kvinder til usynligheden.

Med metaforer hentet fra søfartsverdenen er bogen en øjenåbner og reminder om, hvad Danmark også er og har stået for gennem generationer. Min egen oldefar, tipoldefar og flere generationer tilbage har som kaptajner på sejlskibe ude på de syv verdenshave efterladt sig historier om udsyn og verdens på en gang fremmedhed og store fællesskab og dermed udlagt spor af nysgerrighed efter alt det fremmede for familiens efterfølgende generationer. Sådan må det også være i en del andre danske familier, selvom vi ikke taler om det. Tværtimod er den offentlige debat i høj grad baseret på at se os selv som et landbrugssamfund og dermed forestillingen om vigtigheden af rødder dybt begravet ned i den sorte muld, hvor vi synger "Den danske sang er en ung blondt pige".

SKIBET ER LADET MED MINDER frembringer dermed ny viden om alder, kvindeliv og migration underbygget af en stor omfangsrig litteraturliste om narrativ forskning, tilgange og metoder. Hertil kommer litteratur om konstruktion af køn, race og migrationshistorier understøttet af professor Ann-Dorte Christensen og dermed hele Aalborg Universitets omfattende forskning i køn, migration og etnicitet. Og det er netop styrken ved *SKIBET ER LADET MED MINDER* – at den modigt tør lægge sig som en hybrid mellem forskning, kunst og levet liv.

På sin egen stiltiende måde gør bogen op med fordomme, og ved at bringe levet liv, forskning og kunst i spil, frembringer den ny viden om kvinders og migranternes liv i en global og udfordrende verden med stor mobilitet og medier, der på den ene side formår med de sociale medier at bringe os sammen og samtidig på den anden side formår at splitte os ad, sådan som vi har set det efter valget i USA. Med andre ord præsenterer bogen betydningen af den lille og store historie, kollektive erindringer og globale forandringer set i et dansk perspektiv, og vigtigheden af anerkendelse af medborgerskab ikke mindst på den globale scene, der hvor vi alle sammen er – eller burde være. Bogen bidrager til, at vi netop kommer til at forstå både den enkeltes – men også alles historier. Og ikke mindst os selv. Med bogen får man lyst til at citere den danske digter Niels Frank, som i et digt skriver: "Mød et nyt menneske/ Og begynd forfra/helt forfra/ på billedet af dig selv". For det er netop den læseoplevelse, som bogen frembringer. Og jeg bliver sulten efter mere og flere historier af ældre kvinder på tværs af kontinenter.

Her til sidst vil jeg citere Carsten Jensen, der efter valget af Trump skrev til Politiken: "Vi går en polariseret tid i møde, og fællesskab bliver nøgleordet. Den, der kan skabe et nyt troværdigt fællesskab, der kan give de udstødte, oversete og marginaliserede deres selvrespekt tilbage, bliver vinder i fremtidens forbitrede kampe. Sidder selvrespekten i hadet til alt, der er anderledes? Eller sidder selvrespekten i det store arbejde med at skabe en ny, bedre og mere rummelig fremtid? Det er de afgørende spørgsmål."

Her har vi en bog, der med sine unikke fortællinger skaber fællesskab, og som giver en ny og særegen forståelse af den komplekse globale verden, som vi lever i nu. Bogen er et must for alle, der vil forstå det 21. århundrede. Tillykke med det smukke resultat.